

דבר המערכת - נובמבר 2015

אסנת בר-חיים ארז

אחד הדברים הבולטים במפגש, בעיניי, היה איך ההיסטוריה האישית והאישיות של כל אחת משפיעה על השקפת עולמה המקצועית והתיאורטית. ייתכן שזה מרכיב חשוב כשבוחנים תיאוריה או מסגרת התייחסות מסוימת. עוד דבר ששמתי לב אליו היה המאמץ ששתיהן מקדישות לחשיבה מהו החזון של ריפוי בעיסוק כמקצוע, מהו תרומתו. החשיבות והתרומה לגיבוש חזון שמאחד את השורות ומביא לנקיטת צעדים משותפת (collaboration) לשיפור המקצוע והשירות ללקוח. הארגון האמריקאי יצא עם חזון חדש ב-2014 שמוביל לשורה של צעדים לעשור הקרוב. צעדים המכוונים להעצמת המקצוע, לקידומו כמקצוע מבוסס תיאוריה ומחקר, ועם זאת, מקושר לצורכי הקהילה, העולמית, כדי לקדם עיסוק.

על אף השוני בין הדוברות ניכרה ההסכמה ביניהן בכמה היבטים היכולים לעניין גם אותנו. שתי הדוברות סבורות שהריפוי בעיסוק מוכרח להיות מחובר למה שקורה מבחינה חברתית ופוליטית. להגיב בצורה נכונה לשינויים מצד אחד, ולהשפיע על השינויים מצד אחר. עלתה ההרגשה שבשל השינויים במערכת הבריאות בארה"ב הריפוי בעיסוק מצוי בצומת דרכים מאוד משמעותי (הם הביאו דוגמאות מן העבר

לפי שאגע בתוכני הגיליון ברצוני לשתף את הקוראים בחוויה מכנס המרפאים בעיסוק של הארגון האמריקאי שנערך במרס האחרון בנאשוויל, טנסי. כן, בירת מוזיקת הקאנטרי. בדרך כלל בכנס כזה מתנהל גיבושן של הישראלים שמגיעים מן הארץ ומארה"ב, יש גאווה ישראלית לגבי רמת המחקר והטיפול הנעשים אצלנו. ומצד אחר, מקננת קנאה קלה לגבי הרגשת הגאווה של המרפאים בעיסוק כלפי המקצוע ומקומם בקרב מקצועות הבריאות. מעניין לראות בכנסים אלו "לאן נושבת הרוח", להתודע אל "מילים מקצועיות" חדשות, להכיר אנשים שעוסקים בנושאים מעניינים וזוויות הסתכלות שונות, וכמובן לשמוע ולראות פנים אל פנים את האנשים המובילים את עולם הריפוי בעיסוק בתיאוריה ובמחקר.

יצא לנו להשתתף במפגש כזה שקרוי "ארוחת בוקר עם מלומד", טוב, אז ארוחת בוקר הם יכולים ללמוד מאתנו, אבל מה שהתנהל על הבמה בין המלומדים היה מרתק. דו-שיח בין **Prof. Florence Clark** (ראשת המחלקה של רב"ע באוניברסיטת דרום קליפורניה וראש ה-AOTA הקודמת, עוסקת בתחום הגיל השלישי) ל-**Prof. Caroline Baum** (ראשת המחלקה של רב"ע באוניברסיטת וושינגטון סנט-לואיס, מתחום השיקום ומנהיגות הריפוי בעיסוק בארה"ב) בניצוחו של המנחה **Glen Gillen** אף הוא מן האקדמיה (אוניברסיטת קולומביה), אחד מאנשי המפתח בשיקום קוגניטיבי ומוטורי לאחר פגיעות ראש. הדיון שנערך בין השתיים נגע לאתגרים הניצבים בפני הרב"ע תוך "ביקור" בעבר האישי והסתכלות על העתיד.

עוד בגיליון מאמר שעוסק **בתפקיד הריפוי בעיסוק בהתערבות בתגובת קרב ביחידה צבאית**. עניינו בתסמונת ה-PTSD שמקבלת יותר ויותר הכרה, ולצערנו, רלוונטית בחיינו בארץ. המאמר חשוב ומייצג כמה מגמות: שיתוף פעולה בין ריפוי בעיסוק בתחום בריאות הנפש לפסיכולוגים; בין קלינאים לחוקרים מן האקדמיה, בין אנשי צבא למגור האזרחי. כמו כן, תסמונת ה-PTSD היא תסמונת מורכבת בעלת השפעה שלילית על תפקוד, ובאמצעות גיבוש עקרונות טיפול - מרפאים בעיסוק יכולים לקדם בחינה של יעילות הטיפול והכוונה לתפקוד. גם קוראים מתחומים אחרים יוכלו ללמוד מן המאמר על יצירת מודל טיפולי הנשען על מסגרות התייחסות של ריפוי בעיסוק תוך הבניית טיפול המותאם לצורכי הלקוח.

הטיפול הקבוצתי מקבל תנופה בשנים האחרונות ומיוצג אף הוא בגיליון, **אכיל און - טיפול קבוצתי במסגרת ארוחת צהריים משותפת**. המאמר מבוסס על עבודת מוסמך ומתארת טיפול קבוצתי, בקרב תלמידים עם שיתוק מוחין, הנשען על המודל האקולוגי ועושה שימוש בהקשר ושגרות יום-יום, בסביבה הטבעית.

המאמר האחרון, אף הוא נכתב על ידי סטודנטיות במסגרת מחקר בלימודי הבוגר. עניינו במושג מרכזי ומורכב בריפוי בעיסוק: איכות חיים. **תפיסת איכות חיים סובייקטיבית של בוגרים עם מוגבלות שכלית ואוטיזם: דיווח עצמי באמצעות שאלון ממוחשב**. המאמר מתייחס לתיאוריה סביב המושגים "איכות חיים" ו"רווחה אישית", לדילמה בהערכה ומתאר מחקר שעסק בהתאמת ובהנגשת כלי להערכת איכות חיים סובייקטיבית אצל מבוגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ואוטיזם.

לצמתיים דומים שהשפיעו על המקצוע). הן קראו לקהל להיות פרואקטיביים, בקהילות וברמת הממשל המקומי והפדרלי, כדי שהרב"ע ימשיך להיות רלוונטי בעולם משתנה. בנוסף, שתיהן הדגישו את הצורך לשנות דרכי הוראה ולמידה של ריפוי בעיסוק, לא רק בשל השינויים הטכנולוגיים והחברתיים אלא כדי ליצור מטפלים עם ביטחון עצמי ועם אמפתיה לזולת, העושים שימוש מושכל במדע שלמדו. היה דיון מעניין בנושא, תוך הבאת דוגמאות אישיות על הצורך **לתמוך** ביצירת אישיות טיפולית.

נושא מעניין נוסף שעלה היה החשיבות העצומה שהן רואות במחקר, שיעודו לבסס את המקצוע בקרב שאר המקצועות ולקדם את איכות הטיפול על ידי יצירת ראיות. היה מעניין לראות את האופן שבו תיארו מחקר כצורך בסיסי של הריפוי בעיסוק ללא הבדל בין אקדמיה לקליניקה, אלא כמאמץ משותף וטבעי. בקיצור, היה מעניין "להציץ" קצת מעבר לכאן ועכשיו ולהסתכל על תמונה רחבה יותר שמביאה בחשבון עולם משתנה וקהילות מגוונות ובעיקר את תפקידנו ואת אחריותנו כמרפאים בעיסוק.

אנחנו מזמינים אתכם גם כן לכתוב חוויות, דעות, המלצות, תגובות למה שמתפרסם בכתב העת, למדור "נקודת ראות" (הנחיות מצויות באתר העמותה בלשונית כתב העת).

ועתה לענייננו: בגיליון זה, הסוגר את שנת 2015, משתקפים כמה תחומי עניין ואתגרים בטיפול בריפוי בעיסוק כאן בארץ. אפשר לראות בגיליון מאמר המתמקד בקשר בין תפקוד למיזמנות קוגניטיבית ספציפית, **זיכרון ושליפת מידע: השוואה בין כתיבה ידנית ובין הקלדה במחשב**. המאמר מתאר מחקר שנערך על ידי סטודנטים לתואר בוגר ומספק מידע מעניין וחשוב לגבי הדילמה של הקלדה במחשב לעומת כתיבה ידנית.

חותם את הגיליון **מדור "ממבט אישי"**, ובו כותבת **אסתי נעים-פלד**, מרפאה בעיסוק, על מושג "התקווה" בעקבות השתתפותה ביום עיון שכותרתו "מעגלי תקווה", בהנחייתה של **גב' דורית רדליך-עמירב**. הכותבת מתארת את התקווה דרך תיאור של מטופל שבו טיפלה. היא מתארת הן את החוויה האישית שלה והן מנתחת את החוויה דרך מודל: Hope Model by Simpson.

קריאה מהנה,

אסנת בר-חיים ארז - בשם צוות המערכת

Ijot2.il@gmail.com

